

DE BESCHERMING VAN DE ACCOUNTANTSTITEL

door J. Kraayenhof

In het mei-nummer van deze jaargang heeft C. P. A. Bakker een beschouwing gewijd aan het titulatuurvraagstuk in het Ontwerp Wettelijke Regeling van het Accountantswezen van de Commissie-1954. Het lijkt nuttig zijn opmerkingen nader te bezien, in het bijzonder nu de Minister van Economische Zaken de indiening van het wetsontwerp bij de Volksvertegenwoordiging heeft aangekondigd.

Het zal wel niet nodig zijn „ten principale” te verklaren, dat ik het met de doelstelling van genoemd artikel, een duidelijk onderscheid te bevorderen tussen de volwaardige en de niet-volwaardige accountants, geheel eens ben. De vraag is echter of het daarvoor door de heer Bakker aangegeven middel bij een wettelijke regeling kan en mag worden gebruikt.

In zijn beschouwing komt Bakker tot de conclusie dat het beter zou zijn de titel „accountant” te beschermen in plaats van de voorgestelde titel „register-accountant”. Zijn argumentatie is in eerste instantie gebaseerd op de overweging, dat de voorgestelde nieuwe titel buiten de vakkringen geen bekendheid heeft en dat zelfs ook in vakkringen, door de verjonging sedert 1939 (het jaar van de indiening van het vorige wetsontwerp dat dezelfde nieuwe titel invoerde), die bekendheid is verwaagd.

Dit „bezwaar” tegen de nieuwe titel kan men, oppervlakkig beschouwd, delen, hoewel het uiteraard en dan ten volle zou hebben gegolden voor een andere nieuwe titel, die de Commissie-1954 zou hebben geïntroduceerd.

In feite echter is het invoeren van een nieuwe titel, die nog geen bekendheid heeft, geheel in overeenstemming met de bedoelingen van het onderhavige wetsontwerp: het vinden van een aanduiding, die beschermd kan worden, voor een begrip „accountant” dat tot de totstandkoming van de betrokken wet nog niet bestond; met de titel „register-accountant” zullen worden aangeduid die accountants die voldoen aan de eisen van de wet.

Het gaat dus niet, zoals Bakker meent, om een begripwijziging, doch om een nieuw begrip.

Een begripwijziging zou juist worden geforceerd indien de op grond van de wet te qualificeren accountants zouden worden aangeduid met de thans voor in Nederland vermoedelijk een paar duizend méér „beroepsbeoefenaren” gebruikte titel, die van „accountant” sans plus. Indien men buiten de vakkringen voor verwarring vreest zal dus, ook in de gedachting van Bakker, een nieuwe titel beter voldoen.

Hiermede komen wij op wat ik de eigenlijke motivering van C. P. A. Bakker zou willen noemen, n.l. hij deelt niet de in het ontwerp-Memorie van Toelichting gegeven opinie: dat het reserveren van de titel „accountant” voor degenen, die aan de door de wet gestelde eisen van bekwaamheid voldoen, de belangen zou kunnen schaden van hen die reeds van deze beroepsaanduiding gebruik maken en niet onder de ontworpen wettelijke regeling zullen blijken te vallen. Zijn argument, dat hij niet gelooft dat die accountants klanten zullen verliezen door het niet mogen gebruiken van de (dan door de wet beschermde) titel van accountant, is uitermate zwak. Het gaat hier naar mijn schatting, die ik hierboven reeds

aanduidde, om een groot aantal „beroepsbeoefenaren”, waarvan een belangrijk deel ook sedert jaren een firmanaam voert, waarin het woord accountant voorkomt. Men zou van hen iets afnemen, waarvan zij tot dan ongehinderd, tot hun aanbeveling, gebruik maakten zonder daarmede enige wettelijke bepaling te overtreden. Dat zou naar mijn mening zonder twijfel nadelig voor hen werken.

Men mag daarbij niet vergeten, dat vele van de betrokkenen een nuttige functie vervullen, zij het dan dat het niet is wat wezenlijk onder de accountantsfunctie moet worden verstaan. Er zijn ook zeker enkele honderden onder hen die geenszins de pretentie hebben met de in het wetsontwerp bedoelde te qualificeren accountants gelijkgesteld te worden. Met welk recht zal men al deze burgers van een recht beroven? Dat zou slechts aanvaardbaar zijn, indien het voor een duidelijk onderscheid noodzakelijk is. En dat is het naar de opvatting van de Commissie niet, een opvatting die ik, ook al behoor ik van de commissieleden tot de „belanghebbenden”, ten volle deel.

Neemt de Commissie daarmede een uitzonderlijk standpunt in? Zeker niet indien wij naar de landen zien waar tot nu toe de accountancy het sterkst tot ontwikkeling is gekomen, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Ook daar vele (duizenden!) „beroepsbeoefenaren” die zich accountant noemen (en ongehinderd door de wet mogen noemen), zonder daartoe gequalificeerd te zijn door de Overheid (zoals in de Verenigde Staten de certified public accountants) of door de leidende verenigingen (zoals in het Verenigd Koninkrijk de chartered accountants).

Terzijde zij opgemerkt, dat hieruit ook duidelijk blijkt hoe verwarrend in het, voor ons land ook op het accountantsgebied zo belangrijke internationale verkeer, het hier te lande beschermen van de titel „accountant” zou werken! Een op zich zelf reeds voldoende argument tegen de wens van Bakker.

Ten slotte een enkel woord omtrent de drie bijzondere redenen van C. P. A. Bakker vóór de bescherming van de titel accountant.

De titel „register-accountant” zou te lang zijn en, in het bijzonder voor de hoofdfunctie (de controlefunctie) zou de titel „accountant” een vertrouwde klank hebben.

Ik meen dat deze bezwaren slechts gelden bij degenen die menen, dat de register-accountant zijn beroepsaanduiding zal wijzigen; naar mijn verwachting zal dat niet het geval zijn, evenmin als b.v. de leden van het Nederlandse Instituut van Accountants hun beroep of functie als „Instituutsaccountant” hebben aangegeven. Dat is ook in de beide grote „accountantsgebieden”, die ik noemde, niet geschied. Slechts daar waar de onderscheidende qualificatie vermeld moet worden geschiedt zulks. De aanduiding accountant zal derhalve, zoals ook tot nu toe, de (weinig omgrensde) functie in het maatschappelijk verkeer aangeven; de titel „register-accountant” de wettelijke eisen van bekwaamheid en toezicht, waaraan de aldus aangeduide accountant voldoet.

Als derde punt noemt Bakker, wel door hem bedoeld als pleister op de wonde voor degenen die de titel accountant zouden kwijtraken, dat er een groot aantal beter passende benamingen voor hen beschikbaar zou zijn, zoals: „administrateur, boekhouder en de daarvan afgeleide begrippen: administratiekantoor, boekhoudbureau, bureau voor administratie (en controle)”. Naar mijn verwachting zal geen van de belanghebbenden het met hem eens zijn en naar ik meen terecht: met de titel accountant zou iets van hen worden afgenomen, dat in de andere benamingen niet is begrepen.

Ook met bescherming van de titel „accountant” echter, beschermt men het publiek niet — zoals Bakker wil — tegen ondeskundige controle-arbeid, aangezien het onmogelijk is aan niet-accountants het verrichten van controle-arbeid en het afgeven van verklaringen daaromtrent te verbieden. Onwillekeurig heeft Bakker dit zelf al aangegeven in de benamingen, die hij blijkens vorenstaand citaat voor niet-accountants mogelijk acht, n.l. de laatste.

Ten slotte de moeilijkheid, die Bakker aanduidt in de positie van de assistenten: de huidige bepalingen van het Nederlands Instituut van Accountants onthouden (begrijpelijkerwijze) zijn assistenten de titel accountant totdat zij het diploma hebben behaald; in het ontwerp-Algemene Maatregel van Bestuur ter regeling van het accountantsexamen vindt hij een dergelijke bepaling niet.

De heer Bakker heeft gelijk; een daarmede overeenkomend verbod kan bij de voorwaarden voor een onder auspiciën van de Staat af te nemen examen niet worden opgenomen, zoals het ook bij de academische examens niet geldt. Mocht onverhoopt blijken, dat studerende zich aan „beunhazerij” schuldig maken, (hetgeen als regel wel niet behoeft te worden gevreesd) dan zal men daartegen met andere middelen moeten optreden dan met dat van niet-toelating tot het examen.

De heer Bakker besluit zijn artikel met het uitspreken van de hoop te hebben aangetoond, dat het aanbeveling verdient het titulatuurvraagstuk nog eens aan de orde te stellen vóór het tot een behandeling van het wetsontwerp komt. Hij is daarin geslaagd. Moge ik er in het bovenstaande in geslaagd zijn hem (en anderen) te overtuigen van de juistheid (ik zou geneigd zijn te zeggen: ondanks alles) van het volharden door de Commissie-1954 bij de keuze van de titel register-accountant.